

ZBIÓR
ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

PRIORYTETOWE
OBSZARY NAUKI

Zakopane

29.11.2015 - 30.11.2015

СБОРНИК
НАУЧНЫХ СТАТЕЙ

ПРИОРИТЕТНЫЕ
НАПРАВЛЕНИЯ НАУКИ

Закопане

29.11.2015 - 30.11.2015

U.D.C. 72+7+7.072+61+082

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zł.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Priorytetowe obszary nauki" (29.11.2015 - 30.11.2015) - Warszawa:

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 84 str.

ISBN: 978-83-65207-48-7

U.D.C. 72+7+7.072+61+082

B.B.C. 94

Komitet Organizacyjny Konferencji:

1. Komitet Organizacyjny Konferencji;
2. W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, profesor, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska;
3. A. Murza, (Zastępca Przewodniczącego), MBA, Ukraina;
4. А. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия.
5. Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;
6. L. Nechaeva, dr, Ukraina;
7. М. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.
8. В. Подобед, dr, Belarus;
9. A. Prokopiuk, dr, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, Polska;
10. M. Sych, dr, adiunkt, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska;
11. А. Тсiмаyeу, dr, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus;
12. Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów. Pisownia oryginalna jest zachowana. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour». Obowiązkiem jest odniesienie do zbioru.

ISBN: 978-83-65207-48-7

"Diamond trading tour" ©

Warszawa 2015

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKСJA 1. ARCHITEKTURA. BUDOWNICTWO. (АРХИТЕКТУРА.
СТРОИТЕЛЬСТВО.)

1. Ратко М. В. 5

ИЗ ИСТОРИИ СОЗДАНИЯ БУДДИЙСКОГО АРХИТЕКТУРНОГО
КОМПЛЕКСА ШВЕДАГОН

2. Левченко І.М. 11

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЛЕНІВ МЕДИЧНИХ ТОВАРИСТВ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ- НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

3. Гольшев А.А. 16

РАЗРАБОТКА МЕТОДИКИ РАСЧЕТА БОРТОВОГО ОТСОСА С ПЕ-
РЕДУВКОЙ

SEKСJA 3. NAUK BIOLOGICZNYCH.(БИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ)

4. Меньшакова М.Ю. 19

ИЗУЧЕНИЕ АЛЛЕЛОПАТИЧЕСКОГО ВЛИЯНИЯ БАДАНА ТОЛСТО-
ЛИСТНОГО В ВОДНЫХ ВЫТЯЖКАХ

5. Куцоконь Л.П., Рудь О.Г., Гусаковська Т.М. 21

ФЛОРИСТИЧНИЙ СКЛАД ФІТОЦЕНОЗІВ ЗАКАЗНИКА МІСЦЕВО-
ГО ЗНАЧЕННЯ «ВИШНЕВА ГОРА»

6. Kostenko I., Serdiukov A. 25

THE FUTURE OF GENETIC THERAPY

7. Журавлева Т.А., Волокитина Т.С. 29

ГЕНЕТИКА. ОПЫТ МЕНДЕЛЯ (МОНОГИБРИДНОЕ СКРЕЩИВАНИЕ).

8. Рудь О.Г., Скопик В.О. 31

ПОШИРЕННЯ ТА ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ БОБРА ЄВРОПЕЙ-
СЬКОГО НА ТЕРИТОРІЇ РАДЕХІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ

SEKСJA 4. WETERYNARIA (ВЕТЕРИНАРНЫЕ НАУКИ)

9. Соболев О. І., Пацеля О. А. 36

ВИКОРИСТАННЯ СЕЛЕНУ В М'ЯСНОМУ ПТАХІВНИЦТВІ

SEKСJA 8. ART (ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ)

10. Прохорова Н.А. 41

СТРОГАНОВСКАЯ ШКОЛА РИСУНКА: НАСЛЕДИЕ, ПРОВЕРЕННОЕ
ВРЕМЕНЕМ

11. Iryna Dats	43
VOLODYMYR SKLYARENKO	
12. П'ятницька-Позднякова І. С.....	46
МУЗИЧНИЙ СЕМІОЗИС ЯК ПРОЦЕС СМИСЛОУТВОРЕННЯ	
13. Кузнецова І.О., Гапчук О.В.....	54
ВИКОРИСТАННЯ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ У ФОРМОУТВОРЕННІ ОСВІТЛЮВАЛЬНИХ ПРИЛАДІВ	
14. Кузнецова І.О., Рослякова Л. В.	57
ФОРМОУТВОРЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ АЕРОВОКЗАЛІВ З ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ СТРУКТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	
15. Гордієнко С.Г.	62
МИСТЕЦТВО: ЙОГО МІСЦЕ, ФУНКЦІЇ ТА ЗАДАЧІ В ЕСТЕТИЦІ	
16. Романенкова Ю. В.	64
«ЭФФЕКТ СВЕТОФОРА» ДЛЯ УКРАИНСКОГО ИСКУССТВА И ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
СЕКЦІА 12. НАУК МЕДЫЦЗНЫСН. (МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ)	
17. Сизий М. Ю.	67
ЛІКУВАЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНІ ЗАХОДИ ПРИ ПОРАНЕННЯХ ШИЇ	
18. Процюк Л. О., Станіславчук М. А.	71
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО СТАНУ ХВОРИХ НА РЕВМАТОЇДНИЙ АРТРИТ З РІЗНИМИ ПОЛІМОРФНИМИ ВАРІАНТАМИ ГЕНА СЕРОТОНІНОВИХ РЕЦЕПТОРІВ 5-НТ2А.	
19. Paczewska A., Biloszycka A., SkrybanN., Kuprata J.	73
REACTIVE CHANGES OF THE ORAL CAVITY BY THE ACTION OF EXTERNAL AGRESSIVE FACTORS	
СЕКЦІА 28. ТУРИСТЫКА. (ТУРИЗМ)	
20. Лавриненко Д.	76
ТЕХНОЛОГІЯ ДЕСЕРТНИХ СТРАВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ ТА ОЖИРІННЯ	
21. Ставиченко А.В.....	80
ФРАНЧАЙЗИНГ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ	

Рудь О.Г.

кандидат ветеринарних наук,
доцент кафедри біології Рівненського державного
гуманітарного університету

Скопик В.О.

бакалавр біології Рівненського
державного гуманітарного університету

ПОШИРЕННЯ ТА ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ БОБРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО НА ТЕРИТОРІЇ РАДЕХІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ліс, річки, болота та існуючі в них тварини є комплексом біоценозу та впливають в значній мірі на існування людини. Велике значення відіграють біотехнічні заходи, спрямовані на підвищення продуктивності угідь. Людина своєю діяльністю може впливати на життєдіяльність тваринного світу та місця їх проживання. Впроваджуючи сучасні наукові дослідження, їх результати в практику ведення мисливського господарства можна досягти позитивних результатів по підвищенню продуктивності угідь, доводячи щільність тварин в угіддях до максимального, науково обгрунтованого значення. Проводячи біотехнічні заходи людина може значно збільшити поголів'я тварин та підвищити продуктивність угідь.

Ключові слова: бобер європейський, метод, популяція, чисельність.

Лес, реки, болота и существующие в них животные являются комплексом биоценоза и влияют в значительной степени на существование человека. Большое значение играют биотехнические мероприятия, направленные на повышение производительности угодий. Человек своей деятельностью может влиять на жизнедеятельность животного мира и места их обитания. Внедряя современные научные исследования, их результаты в практику ведения охотничьего хозяйства можно добиться хороших результатов по повышению производительности угодий, доводя плотности животных в угодьях до максимального, научно обоснованного значения. Проводя биотехнические мероприятия человек может значительно увеличить поголовье животных и повысить производительность угодий.

Ключевые слова: бобер обыкновенный, метод, популяция, численность.

Актуальність дослідження полягає в тому, що отримані дані дадуть можливість встановити реальну чисельність популяції бобра європейського, особливості його біології та чинники, що впливають на популяційні характеристики. Отримані результати можуть бути використаними під час розробки та впровадження заходів щодо регуляції та збереження популяції бобра європейського на території Радехівського району.

Метою роботи є визначення особливостей поширення та екологію поселень бобра річкового, або європейського (*Castor fiber*) у Радехівському районі.

Матеріали та методи досліджень При вивченні популяційних характеристик бобра європейського нами були використані наступні методики вивчення популяції, а саме: метод К. Киселева, який заключається в підрахунку жител бобра європейсько-

го, що знаходяться в користуванні. Еколого-статистичний метод і статистичний метод дозволяють нам вміло і правильно відмітити присутність і зареєструвати сліди життєдіяльності бобра європейського по периметру. Чисельність популяції визначаємо морфо-статистичним методом – обліком за кормовими запасами та кількістю погрозів.

Власні дослідження. Дослідження чисельності річкового бобра проводилося разом із співробітниками Радехівського товариства мисливців і рибалок протягом 2014-2015 років по території Радехівського району Львівської області. За результатами досліджень ми встановили особливості стану популяції на досліджуваній території.

При інвентаризації поселень річкового бобра було враховано тип водойми (канал, струмок, ріка, ставок, озеро, болото, торфовиробіток), характеристика рослинності (з оцінкою кормової бази бобра), віддаленість від дороги, наявність і кількість хаток, нір і плотин, підтопленої площі, довжини плеса підтоплення (від впадіння ріки до дамби), середньої ширини плеса підтоплення.

Нами було проведено 8 обходів, які дозволили зробити підрахунок жител бобра річкового, що є важливим для проведення оцінки популяції гризуна. Результати розрахунків за наявністю і кількістю поселень річкового бобра представимо у вигляді гістограм (рис. 1).

Як ми бачимо з гістограми найбільшу кількість хатинок нам вдалося виявити при обході №6, який займає територію неподалік села Стоянів, а найменше зареєстрованих хаток у обході №8.

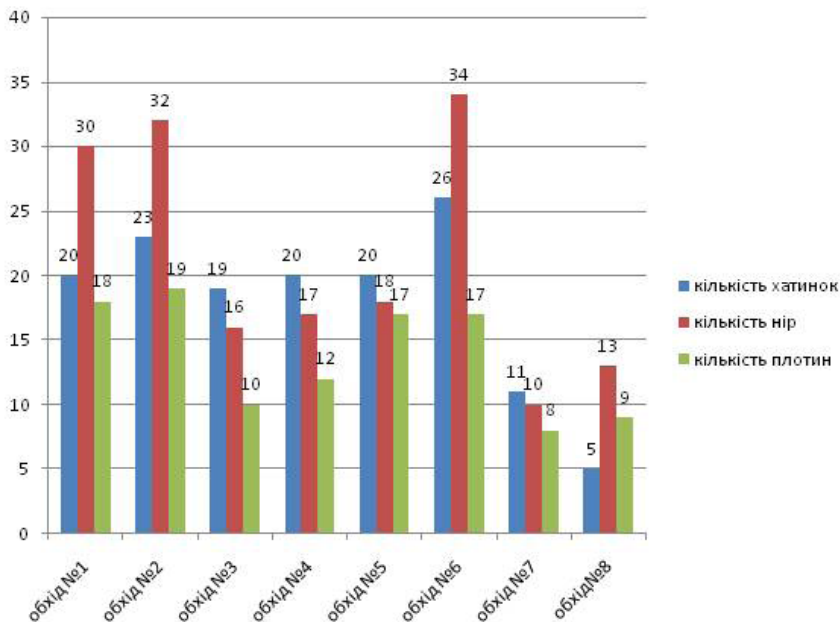
Навідміну від хаток, кількість нір була вищою у декілька разів, зокрема на території обходів 1,2 і 6, які й дали нам можливість зафіксувати досить високий показник, а саме 34 нори, що вказує на те, що територія розміщена далеко від індустріальних центрів і сіл. Кількість плотин, які ми визначили протягом усього дослідження популяції, коливалась в межах від 9 до 19 на досліджуваному квадраті та вказує на те, що кормові запаси є задовільними.

Період обліку особин річкового бобра проводився літом і осінню 2014 року. В цей період погодні умови дозволяли використовувати статистичний метод, який дозволив нам відмітити значну чисельність тварин на досліджуваній території.

Реєстрація слідів життєдіяльності по периметру проводилася за допомогою еколого-статистичного методу. Нам вдалося відмітити сліди нічних вилазок бобра звичайного і перші погризи на куцах у серпні 2014 року. При здійсненні обходу №6 в серпні, використовуючи метод Л.С. Лаврова, який ми суміщали з морфо-статистичним методом, що дало нам можливість визначити усі кормові ділянки річкового бобра на території розливу тракторної бригади №3 села Стоянів. Повторний обхід цієї території, здійснений в листопаді 2014 року, виявив велику активність поселень річкового бобра, яка характеризувалася значною зустрічністю погрозів, повалкою дерев, а також заготівлею їх на зиму.

Ці спостереження дали нам можливість, також оцінити кількість і якість зимових запасів кормів річкового бобра, велика кількість яких знаходилася безпосередньо біля хатки родини.

Також раціональним було використання простого методу обліку за допомогою мисливської собаки, яка швидко і якісно виконувала поставлені завдання, а саме знаходила сліди життєдіяльності, місця вилазок боббарічкового.

Рис. 1. Наявність і кількість поселень бобра річкового станом на 2015 рік

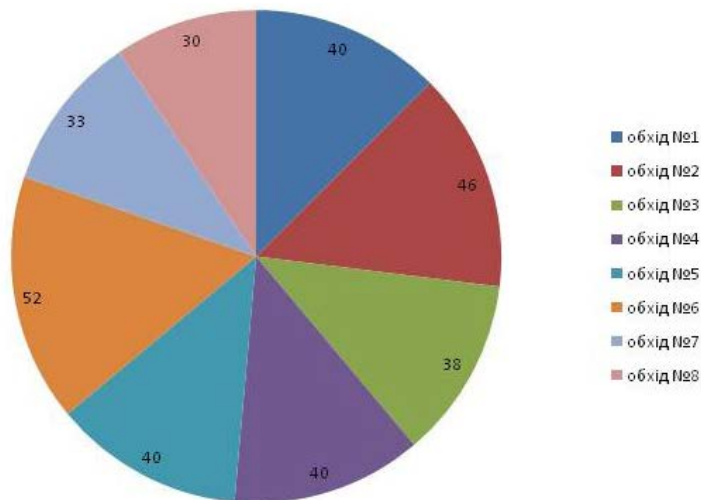
Під час обліку тварин нами були також використані методи А.В. Емельянова, Ю.П. Язана, В.С. Кудряшова, які завдяки своїй простоті і легкості у використанні довели свою ефективність. Також ми використали анкетний метод, щоб отримати дані які б дали нам змогу оцінити наскільки часто жителі Радехівського району зустрічають представників боббарічкового у місцях їхнього звичного проживання і про можливу завдану шкоду сільськогосподарським угіддям. Працівники лісгосподарства, під час обліку поселень бобра, іноді використовують авіа метод, який є досить дорогим.

Отже, при здійсненні 8 обходів територією Радехівського району, де були помічені сліди життєдіяльності річкового бобра нам вдалося оцінити число тварин в поселеннях. Кількість особин за обходами на лютий 2015 року наведемо в діаграмі (рис. 2).

При підрахунку особин, які проживають на певній території ми користувалися формулами і таблицями, які були запропоновані нам мисливцезнавцями товариства. Проводячи підрахунок, необхідно враховувати кількість хаток, підтоплену площу і звертати увагу на кількість кормових запасів. Звичайно ж такий підрахунок є досить приблизним, проте, як показав досвід науковців, похибка є досить невеликою й становить 5-7%.

Отже, враховуючи усі вище перераховані показники, можемо сказати, що найбільше представників бобра визначено при обходах №6 і №2.

Ці дані дозволяють говорити нам про те, що природні і кліматичні умови в даних квадратах є сприятливими для проживання і розмноження бобра звичайного. При обходах №1,3,4,5 підрахувавши приблизну чисельність тварин, ми прийшли до висновку, що кількість бобра річкового є задовільною, оскільки території, де знаходяться їхні поселення є розміщеними неподалік сільськогосподарських угідь, які під-

Рис. 2. Кількість особин за обходами на лютий 2015 року порядковуються місцевим сільським радам. Обхід №7, своїм розташуванням (шахта №7), ще раз переконав нас у тому, що діяльність людини є важливим чинником у формуванні багатьох біоценозів, і поселення бобра не виключення.

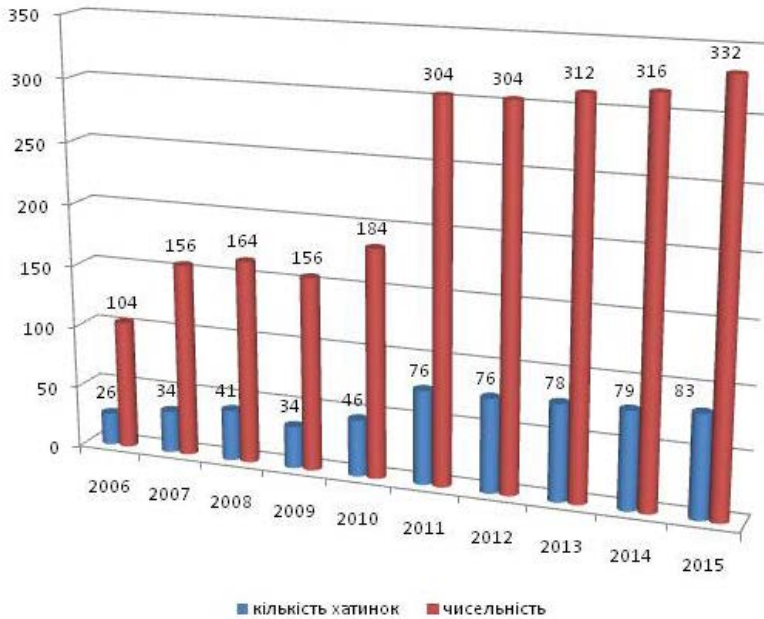
Динаміку чисельності популяції річкового бобра ми можемо прослідкувати на гістограмі (рис. 3). Чисельність бобра річкового, як бачимо, зростає більш ніж у 3 рази. Різкий стрибок у бік збільшення чисельності популяції бобра річкового спостерігали у 2011 році, це пояснюється тим, що в цей рік була достатньо велика кількість корму та інші сприятливі умови для росту популяції.

Обчислення підтопленої площі бобрами, дала нам змогу підрахувати кількість бобрів на одиницю затопленої площі. Підтоплена площа 6 і 7 обходів є досить великою, але кількість особин бобрів є незначною всього лиш 1 гризун на гектар. Тому ми можемо стверджувати, що існують певні чинники, різного походження, що суттєво впливають на тварин. Не виключенням є і те, що нестача кормів теж несе значний вплив на чисельність популяції. Зовсім протилежні показники, ми могли спостерігати при обході №2 поблизу села Мукані. Підтоплена площа всього лише 8 гектарів проте щільність популяції складає 6 представників на одиницю площі. Ці показники є надто високими і ми можемо прогнозувати, що найближчим часом кількість кормових запасів зменшиться і відбудеться різкий спад чисельності популяції на даній території.

Висновки. Рослинами, яким бобри надають найбільшу перевагу, є *Phragmites communis*, *Carex goodenoughii*, *Cirsium palustre*, *Urtica dioica* та *Scirpus sylvaticus*. Погризи на деревах поблизу кожного з бобрових поселень свідчать про те, що популяція бобрів поблизу с. Стоянів використовує в свій харчовий раціон *Salix flagilis*, *Populus alba* та *Quercus robur*. Боброве поселення с. Куликів надає перевагу *Salix flagilis*, *Alnus glutinosa*, рідше зустрічаються погризи на *Quercus robur* та *Betula pendula*. В харчовому раціоні поселення бобра річкового поблизу с. Криве переважає *Salix flagilis* та *Alnus glutinosa*.

На основі проведених досліджень можемо стверджувати, що активне розселення бобра і швидкий ріст поголів'я на території сіл Стоянів і Мукані, пояснюються

Рис.3. Динаміка чисельності популяції річкового бобра

високою екологічною пластичністю тварин, які впевнено заселяють водойми і прибережні фітоценози навіть у самих багатолюдних місцях, пристосовуючись до багатьох видів господарської діяльності людини.

Бобер річковий займає водойми природного й штучного походження, проточного й непроточного типу, включаючи русла великих і середніх річок з їхніми заплавами, озерами й протоками, малі річки, струмки, лісові озера, болота, меліоративні канали, старі торф'яні кар'єри, ставки й великі штучні водоймища, береги, яких як правило, вкриті осиковими, тополевыми насадженнями або густими заростями чагарникових верб.

Список використаної літератури

1. Антоненко Н.В. Бобри Дніпровсько-Орільського природного заповідника. / Антоненко Н.В. // Всеукраїнська конф. Зоологічні дослідження в Україні на межі тисячоліть. – Кривий Ріг: І.В.І., 2001. – С. 156-159.
2. Антоненко Н.В. Бобри Дніпровсько-Орільського заповідника та його околиць. / Антоненко Н.В., Водяний В.С. // Екологія і раціональне природокористування. – Суми: СумДПУ, 2006. – С. 189-197.
3. Дьяков Ю.В. Бобры европейской части Советского Союза. / Дьяков Ю.В. // – Смоленск: Московск. рабоч., 1975. – 481 с.
4. Чегорка П.Г. До проекту створення Орільського національного природного парку (екологічні чинники). / Чегорка П.Г., Манюк В.В., Дем'янов В.В. Чочет В. І., Домрачев В. І. // Матер. конф. «Національні природні парки: проблеми становлення і розвитку». – Яремче: Надвірнянська друкарня, 2000. – С. 351-357.